

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ: ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

матеріали
V Міжнародної науково-практичної конференції

6 листопада 2025 р.
м. Львів

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ “ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ”
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ
ДЕРЖАВНА УСТАНОВА “ІНСТИТУТ РЕГІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
імені МАР’ЯНА ДОЛІШНЬОГО НАН УКРАЇНИ”
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ
КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ВРОЦЛАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕСУ (ПОЛЬЩА)
ВИЩА БАНКІВСЬКА ШКОЛА, м. Познань (ПОЛЬЩА)
ЖЕШУВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ, м. Жешув (ПОЛЬЩА)
ВИЩА ШКОЛА ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА АДМІНІСТРУВАННЯ,
м. Люблін (ПОЛЬЩА)

МАТЕРІАЛИ

V Міжнародної науково-практичної конференції

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ: ПРІОРИТЕТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

присвяченої 210-й річниці заснування
Львівського торговельно-економічного університету

6 листопада 2025 р.
м. Львів

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
 INSTITUTE OF MODERNIZATION OF THE CONTENT OF EDUCATION
 LVIV UNIVERSITY OF TRADE AND ECONOMICS
 NATIONAL ACADEMY OF STATISTICS, ACCOUNTING AND AUDITING
 DU "INSTITUTE OF REGIONAL RESEARCH M. I. DOLYSHNY
 NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE"
 IVAN FRANKO LVIV NATIONAL UNIVERSITY
 STATE BIOTECHNOLOGICAL UNIVERSITY
 VASIL STEFANIK KARPATIAN NATIONAL UNIVERSITY
 STATE TAX UNIVERSITY
 MUKACHIV STATE UNIVERSITY
 POLTAVA UNIVERSITY OF ECONOMICS AND TRADE
 BORYS GRINCHENKO KYIV METROPOLITAN UNIVERSITY
 UNIVERSITY OF WROCLAW OF ECONOMICS AND BUSINESS (POLAND)
 HIGHER SCHOOL OF BANKING IN POZNAN (POLAND)
 RZESUZU UNIVERSITY (POLAND)
 THE UNIVERSITY COLLEGE OF ENTERPRISE AND ADMINISTRATION
 IN LUBLIN (POLAND)

Materials

V International scientific and practical conference

ACTUAL PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF FINANCIAL AND ECONOMIC SYSTEM: PRIORITIES AND PERSPECTIVES

dedicated to the 210th anniversary of the founding of
 Lviv University of Trade and Economics

November 6, 2025

Lviv

ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

*Головачко В. М., к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу
Мукачівський державний університет*

Інклюзивний бізнес і соціальне підприємництво розглядаються сучасною економічною наукою як інструменти поєднання економічного зростання із досягненням соціальної справедливості, розширенням можливостей для вразливих груп населення та посиленням територіальної згуртованості. Для України, яка проходить через глибокі воєнні та соціально-економічні трансформації, формування спеціальних податкових механізмів підтримки такого бізнесу стає не лише питанням розвитку підприємництва, а й елементом політики відновлення та соціальної стабілізації.

Водночас податкова система України залишається орієнтованою переважно на нейтральне ставлення до різних форм бізнесу: соціальні підприємства, як правило, оподатковуються у загальному режимі, а наявні пільги стосуються лише окремих категорій суб'єктів (наприклад, організацій людей з інвалідністю чи неприбуткових структур). Це звужує можливості використання податкових інструментів як адресного важеля стимулювання інклюзивних бізнес-моделей і перешкоджає реалізації їх потенціалу з погляду зайнятості, інтеграції вразливих груп і створення суспільно корисних послуг.

Проблематика податкових стимулів для соціального підприємництва та інклюзивного бізнесу розглядається в роботах українських і міжнародних дослідників. В українському контексті питання правового статусу й оподаткування соціальних підприємств аналізуються у посібнику Л. Долуди, В. Назарука та Ю. Кірсанової, де детально розглянуто форми реєстрації, вибір системи оподаткування та податкові ризики для соціального бізнесу [1]. О. Другова обґрунтовує роль податкових пільг як ключового інструменту державної підтримки соціальних підприємств, акцентуючи на зниженні податкового навантаження як умовою їх сталості [2]. На рівні міжнародних організацій значущими є дослідження OECD щодо правових і податкових режимів для соціальної та солідарної економіки [4; 5], аналітика щодо політик інклюзивного бізнесу [6] та підходи UNDP до формування інклюзивних бізнес-моделей [7].

Попри наявність окремих наукових і прикладних розробок, залишається недостатньо опрацьованим питання формування цілісної системи податкових

інструментів для підтримки саме інклюзивного бізнесу та соціального підприємництва в Україні. Більшість досліджень зосереджені на загальних проблемах оподаткування малого та середнього бізнесу або на правовому статусі соціальних підприємств, тоді як аналіз диференційованих податкових режимів для суб'єктів із вираженою соціальною місією (інтеграція вразливих груп, надання суспільно значущих послуг тощо) є фрагментарним [1; 3]. У нормативному полі відсутнє спеціальне визнання соціального підприємства як окремої категорії платника податків, що обмежує можливість прив'язати податкові стимули до досягнутого соціального ефекту.

Недостатньо розроблені також методики кількісного оцінювання впливу податкових пільг на розвиток інклюзивного бізнесу: немає усталеної практики вимірювання мультиплікативного ефекту таких пільг на зайнятість, регіональний розвиток та соціальну інтеграцію. Бракує порівняльних досліджень, які б зіставляли податкові стимули для соціальних підприємств в Україні з практиками країн ЄС (зокрема Польщі, Італії, Бельгії, Франції, Південної Кореї), де такі режими діють системно й прив'язані до спеціального правового статусу соціального підприємства [4; 5].

Податкові інструменти стимулювання інклюзивного бізнесу та соціального підприємництва доцільно розглядати як складову більш широкої політики підтримки соціальної та солідарної економіки. Міжнародна практика свідчить, що ефективні режими підтримки ґрунтуються на поєднанні трьох елементів: спеціального правового статусу соціального підприємства, цільових податкових пільг та інституційних механізмів оцінювання соціального впливу [4; 6]. У країнах Європейського Союзу застосовуються моделі, в яких податкові стимули «прив'язані» до соціальної корисності діяльності підприємства, зокрема до працевлаштування осіб із низькою конкурентоспроможністю на ринку праці, надання соціальних, освітніх або медичних послуг, реінвестування прибутку в суспільно корисні проекти [4].

У дослідженні OECD підкреслюється, що податкові пільги для соціальних підприємств у низці європейських країн реалізуються через зниження ставок ПДВ, часткові звільнення від податку на прибуток та спеціальні податкові режими для соціальних кооперативів [4]. Наприклад, у Бельгії запроваджено знижену ставку ПДВ для окремих ініціатив соціальної економіки, а інтеграційні підприємства можуть отримувати звільнення від оподаткування прибутку в межах установлених лімітів. Податкові стимули при цьому спрямовані на компенсацію втрат продуктивності, пов'язаних із працевлаштуванням осіб, які перебувають у процесі реінтеграції на ринок праці. Аналогічно, у низці країн Центральної та Східної Європи існують пільгові податкові режими для соціальних кооперативів, що забезпечують зайнятість людей із обмеженими можливостями або тривало безробітних [4; 5].

Для інклюзивного бізнесу, який інтегрує малозабезпечені групи населення в ланцюги створення вартості як виробників, постачальників або споживачів, міжнародні організації пропонують ширший набір політичних інструментів, у тому числі фіскальних. Зокрема, у дослідженні Endeava та GIZ описано концепцію «inclusive business policies», де податкові пільги розглядаються поруч із субсидіями, програмами спільного фінансування та преференціями в публічних закупівлях як елементи єдиного політичного «toolbox» підтримки інклюзивних бізнес-моделей [6]. Податкові інструменти в такому контексті спрямовані на зменшення початкових витрат компаній, що працюють із базовими сегментами населення, та на стимулювання реінвестування прибутку в розширення інклюзивних практик.

Український контекст характеризується відсутністю спеціального правового статусу соціального підприємства в податковому законодавстві. Соціальні підприємства змушені використовувати загальні форми організації бізнесу (ФОП, ТОВ, громадські організації з підприємницькою діяльністю), обираючи або загальну систему оподаткування, або спрощену систему (єдиний податок), або статус неприбуткових організацій [1; 3]. За результатами дослідження правового регулювання соціального підприємництва в Україні, значна частина таких суб'єктів оподатковується як звичайний комерційний бізнес, що не відображає їх соціальної специфіки й фактично нівелює потенційні стимули для розвитку цього сектору [3]. Водночас посібник з соціального підприємництва показує, що вибір системи оподаткування істотно впливає на фінансову стійкість соціального бізнесу, оскільки поєднання вимог до звітності, податкових зобов'язань та обмежень щодо неприбуткового статусу створює додаткові бар'єри для малих ініціатив [1].

У сучасних українських дослідженнях пропонується розглядати податкові пільги як ключовий елемент державної підтримки соціального підприємництва. О. Другова показує, що зниження податкового навантаження через зменшення ставки податку на прибуток для соціальних підприємств, звільнення від ПДВ на соціально значущі послуги та запровадження «податкових канікул» для новостворених соціальних бізнесів створює додаткові можливості для їх розширення і залучення інвестицій [2]. При цьому наголошується, що податкові стимули мають бути чітко таргетованими й пов'язаними з підтвердженням соціальним ефектом (обсягом створених робочих місць для вразливих груп, масштабом наданих соціальних послуг тощо), аби зменшити ризики зловживань.

Суттєвим аспектом сучасного підходу є поєднання податкових інструментів із системами маркування й акредитації соціальних та інклюзивних підприємств. У документах OECD і UNDP підкреслюється, що надання податкових пільг доцільно пов'язувати з наявністю офіційного статусу соціального підприємства або інклюзивного бізнесу, підтвердженого незалежною акредитаційною процедурою [4; 6; 7]. Такий підхід має дві переваги: дозволяє чітко окреслити коло бенефіціарів податкових стимулів і водночас формує довіру громадськості та інвесторів до

підприємств, що декларують соціальну місію. Для України актуальним є запровадження подібних механізмів — наприклад, реєстру соціальних підприємств із критеріями реінвестування прибутку, соціальної звітності та структури цільової групи.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що ефективна система податкових інструментів стимулювання інклюзивного бізнесу в Україні має включати: спеціальні пільги з податку на прибуток і ПДВ для соціально спрямованої діяльності; тимчасові податкові канікули для новостворених соціальних підприємств; можливість податкових відрахувань для інвесторів, що підтримують соціальні проекти; а також узгодження цих інструментів із програмами державної підтримки зайнятості та регіонального розвитку. Її впровадження потребує одночасного вдосконалення правового статусу соціального підприємництва, розвитку механізмів акредитації та створення системи моніторингу соціального впливу.

Податкові інструменти стимулювання інклюзивного бізнесу та соціального підприємництва є невід’ємною складовою політики формування соціально орієнтованої ринкової економіки. Міжнародний досвід демонструє, що цільові податкові пільги, пов’язані з соціальною місією підприємств, здатні суттєво посилити їх стійкість і масштабувати соціальний ефект. Українська податкова система поки що не повною мірою враховує специфіку соціального підприємництва, що зумовлює потребу в розробці спеціальних податкових режимів, інтегрованих із механізмами акредитації та оцінювання соціального впливу. Формування комплексної моделі податкового стимулювання інклюзивного бізнесу в Україні має спиратися на поєднання європейських практик, національних особливостей правового поля та стратегічних завдань повоєнного відновлення й соціальної інтеграції.

Список використаних джерел:

1. Долуда, Л., Назарук, В., Кірсанова, Ю. Соціальне підприємництво. Бізнес-модель. Реєстрація. Оподаткування: посібник. Київ : ТОВ «Агентство “Україна”», 2017. 92 с.
2. Другова, О. С. Підтримка соціального підприємництва на державному рівні. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2025. Т. 10, № 1, с. 21–27. URL: https://ujae.org.ua/wp-content/uploads/2025/02/ujae_2025_r01_a3.pdf
3. ЕС – Східне сусідство. Соціальне підприємництво : правове регулювання в Україні. Аналітичний звіт. 2021. 37 с. URL: https://euneighbourseast.eu/wp-content/uploads/2021/07/legal-report-in-ukraine_ukrainian_1.pdf (дата звернення: 11.11.2025)
4. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Policy Brief on Social Entrepreneurship. 2013. 22 p. URL: <https://www.oecd.org/cfe/leed/Policy-brief-social-entrepreneurship.pdf> (дата звернення: 14.11.2025)
5. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Legal Frameworks for the Social and Solidarity Economy. Paris : OECD Publishing, 2022. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/legal-frameworks-for-the-social-and-solidarity-economy_480a47fd-en

(дата звернення: 11.11.2025)

6. Tewes-Grادل, C., Peters, A. Inclusive Business Policies: How Governments can Engage Companies in Meeting Development Goals. Berlin: Endeava, 2013. 116 p. URL: <https://www.local2030.org/library/293/Inclusive-Business-Policies-How-Governments-can-Engage-Companies-in-Meeting-Development-Goals.pdf> (дата звернення: 12.11.2025)

7. United Nations Development Programme (UNDP). Brokering Inclusive Business Models. 2016. URL: <https://www.undp.org/publications/brokering-inclusive-business-models> (дата звернення: 13.11.2025)

8. Соціальне підприємництво. Портал «Дія.Бізнес». 2024. URL: <https://business.diia.gov.ua/initiative/socialne-pidpriemnictvo> (дата звернення: 12.11.2025)

ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

*Грицак О. С., к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку, фінансів та готельно-ресторанної справи
Національний лісотехнічний університет України*

У контексті воєнної економіки та прискореної євроінтеграції цифровізація публічних фінансів в Україні перестала бути допоміжним інструментом і стала системоутворювальним чинником бюджетного управління. Її змістовне ядро становлять інтегровані дані, автоматизовані процедури, ризик-орієнтований нагляд і відкритість транзакцій, що в сукупності підвищують прозорість, керованість і результативність використання бюджетних ресурсів на центральному та місцевому рівнях [5]. В оновленій стратегії реформування ПУФ 2022–2025 цифровізація визначена як наскрізний вектор: від прогнозування й середньострокового планування до виконання бюджету, внутрішнього контролю і звітування, із наголосом на сумісності інформаційних систем і якості даних як передумові доказово орієнтованого процесу прийняття рішень [1].

Провідну роль у підвищенні ефективності відіграє екосистема державних відкритих даних у сфері публічних фінансів — насамперед портали Openbudget та Spending (E-data). Побудова системи передбачає генерацію даних, орієнтованих на автоматизований аналіз, модулі аналітики і візуалізації виконання державного та місцевих бюджетів. Це знижує інформаційну асиметрію між стейкхолдерами, знижує витрати на контрольні процедури й взаємодію сторін та прискорює цикл “дані-аналіз-рішення” як у центральних органах влади, так і в громадах [3].

Ефект цифрової прозорості посилюється за рахунок електронної публічної закупівлі та ризик-орієнтованого моніторингу. Оновлені індикатори ризику, що використовуються Державною аудиторською службою в системі Prozorro, спрямовують наглядові ресурси на найбільш уразливі процедури, зменшуючи навантаження на сумнівних замовників і підвищуючи ймовірність раннього

**Секція 3. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА СТРАТЕГІЧНІ ВЕКТОРИ
РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОЇ І ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ**

<i>Андріюка В. В.</i> МОДЕЛІ МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ПОПИТУ ТА АВТОМАТИЧНОЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ТОВАРНИХ ЗАПАСІВ У РОЗДРІБНІЙ ТОРГІВЛІ: ФІНАНСОВИЙ ВПЛИВ	93
<i>Бойчук І. В.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ МАРКЕТИНГУ ВІДНОСИН У ВІТЧИЗНЯНОМУ БІЗНЕСІ.	95
<i>Власюк Н. І.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЦІН НА РИНКУ НЕРУХОМОСТІ В ЧАС ВІЙНИ	98
<i>Гліненко Л. К., Дайновський Ю. А.</i> ВИКОРИСТАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ ПРИЙОМІВ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРСПЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ	100
<i>Стецик Ю. М., Попович Н. І., Петрівський Р. М.</i> СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ ВЗУТТЯ	103
<i>Шалева О. І.</i> КОНВЕРСИЙНІСТЬ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-МАГАЗИНУ	106
<i>Andrzej Borowski, Joanna Sitz.</i> OCCUPATIONAL BURNOUT AS A CHALLENGE FOR THE CONTEMPORARY LABOR MARKET	109

**Секція 4. БЮДЖЕТНА І ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА: ІНСТРУМЕНТИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОСТІ ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ
ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ ВИДАТКІВ**

<i>Виклюк М. І.</i> КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОГО КЛІМАТУ РЕГІОНІВ	112
<i>Голинський Ю. О.</i> ЕВОЛЮЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ПУБЛІЧНИХ ФІНАНСІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ	115
<i>Головачко В. М.</i> ПОДАТКОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО БІЗНЕСУ ТА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	118
<i>Грицак О. С.</i> ВПЛИВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО ТА МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ	122
<i>Західна О. Р., Грицай Р. Я, Боянецька Т. В.</i> АНАЛІЗ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРІВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	125
<i>Порохнюк І. І.</i> СУЧАСНА ПАРАДИГМА ТРАНСФОРМАЦІЇ КОРПОРАТИВНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В ЄС: ВІД ПОДАТКОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ ДО ГЛОБАЛЬНОЇ КООРДИНАЦІЇ	128

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>